

అత్తగారూ అమ్మగారూ

భోజనాల భాగ్యం

ప్రవ్రాణిరోజూ ప్రొద్దుటే మెళుకువ రాగానే మా అత్తగారు "కొసల్యా సుఖ జారామా" అంటూ లేస్తారు. కండ్లు కూడా తెరవకుండానే దారి తడుముకుంటూ వంటింటివైపు వెళ్తారు.

భోజనాల గదికి, వంటింటికి మ్యూజ్ ప్లేట్లూ, కప్పులూ, సాసర్లూ పెట్టే వెళ్ళుంటే ఆ వెళ్ళుమీది ఒక మట్టిబొమ్మ వుంది. కంసుడి గుండెలమీద కృష్ణుడు కూర్చుంటే పిక నొక్కి చంపుతూంటే, కంసుడు గుట్టెలోకి తేలేసి బేరమంటూ అనవాయ స్థితిలో వస్తాడేమోనని భయపడతాడు... ఆ బొమ్మకొలుపుతే పెట్టే దశావతారాల్లో కృష్ణావతారం-చాపాత్ర పాతదైందని చెతులూ కాళ్ళూ విరిగిన బొమ్మల్లో పడేశాను... అందువల్లే కంసుడికో కాలులేదు... కృష్ణుడికో వేలులేదు... అయినా మా అత్తగారికి ఆ బొమ్మం ప్రాణం.... అందుకే ఆ పాత బొమ్మలో నుంచి తీసి 'వెళ్ళు' మీద పెట్టారు.... నేరుగా

గనక కంసుడు గూడా గొప్పవాడేనని మా అత్తగారు తేల్చి చెప్పిందాకా నాకర్థంకాలేదు. ఒకరోజు ఆమె కంసుడికి నమస్కారం చేస్తుండగా మా పెరటిగోడ వెనకనుంచి చక్కటి నన్నాయి మేళం వినిపించింది. ప్రొద్దుటే మంగళవాద్యం చెవుల పడగానే మా అత్తగారి ఒక్క పులకరించి ఆనందంతో పరవశం చెందారు -

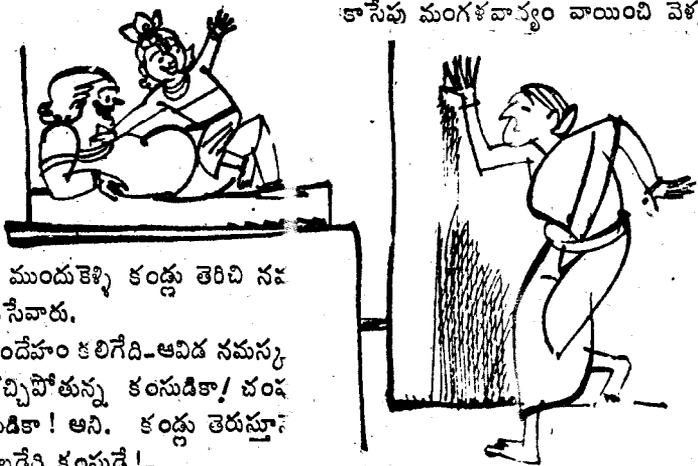
మా పెరటి వెనకాలవున్న పోరంబోకు స్థలంలో చాలా గుడిసెలు లేవాయి-వాటిలో మంగలి వాళ్ళెవరో కొత్తగా చేరినట్టున్నారు.

మా అత్తగారు సంతోషపడిపోతూ చెప్పారు.... 'నీవు చెప్పినో లేదో నేను? చిన్నప్పుడు నేను పుట్టిన పల్లెటూళ్ళో గూడా, మా పెరటి వెనకనే కాపురం వుంటూండే చాకలివాండ్రూ, మంగలివాండ్రూ... మా తాతగారూ, అమ్మగారూ, యింటికి మంగళ కరంగా వుంటుండని, ప్రతి శుక్రవారం నాడూ ఆ మంగలివాళ్ళనొచ్చి వాటికిముందు కాసేపు మంగళవాద్యం వాయింది వెళ్ళమనే

వారు... ఇంక వాళ్ళు ఎంత బాగా మేళం వాయిందేవాళ్ళంటే మా తాతగారూ, అమ్మగారూ ఆనందబాష్పాలొదిలేవాళ్ళు - అదంతా జ్ఞాపకం వస్తోంది. అనుకోకుండా మన పెరటి వైపు గూడా మంగలివాళ్ళెవరో కొత్తగా చేరారు. ఇక్కడ శుక్రవారమే గాకుండా ప్రవ్రాణిరోజూ లక్షణంగా మంగళవాద్యం వింటూండొచ్చు-వాళ్ళు వచ్చిన వేళావిశేషం మనింట్లో గూడా ఏదైనా శుభకార్యం అయితే, అని మా అత్తగారు ముగించకముందే ఆ గుడిసెల్లోనుంచే గాడిదరిచింది-ఇక ఆమె ఆనందానికి అంతం లేకుండా పోయింది -

గాడిద అరిస్తే ఏదనుకుంటే అది వెంటనే పలిస్తుందంటారు.... ఆ గాడిద మా పెరటి వెనకనే చేరింది. 'ఒసేవ్! ఎవరో చాకలి వాళ్ళు గూడా మన పెరటివైపు గుడిసెల్లో చేరినట్టున్నారేవ్!.... అన్నట్టు నా చిన్నప్పుడు మా యింట్లో పక్కలేసేదీ, బట్టలుతికి యింటిపట్టునే వుండి అన్నివస్తూ చేసేదీ చాకలివాడే... మనం ఈ పనివాళ్ళతో బాధ పడిపోతున్నాం. రాహుకాలం, వర్షంలేకుండా చూసి ఆ చాకలివాళ్ళకు కబురుపెట్టాలి ఎవడైనా ఇంట్లో పనికి కుదురాడేమో' అని మా అత్తగారు అంటుండగానే భోజనాల గదిలో గడియారం రెండు గంటలు కొట్టింది. 'ఇదేమిటే మళ్ళీ ఏమొచ్చింది దీనికి!.... గంట ఏడవుతుంటే రెండుగట్టి పూరు కుందేం?...' అంటూ భోజనాల గదిలో తెళ్ళారు మా అత్తగారు...

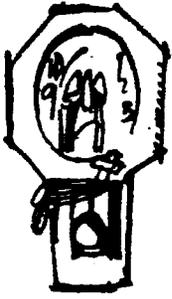
ఆ గడియారం మా అత్తగారి పుట్టింటి కానుక- అందుకే ఆ గడియారం అంటే ఆమెకు ప్రాణం.... లోపల అంతెలు మాసి పోయి రెండుముళ్ళు సగండాకా విరిగిపోయి

ఆ బొమ్మ ముందుకెళ్ళి కండ్లు తెరిచి నమస్కారం చేసేవారు.

నాకో సందేహం కలిగింది-ఆవిడ నమస్కరించేది చచ్చిపోతున్న కంసుడికా/ చంపబడుతున్న కృష్ణుడికా! అని. కండ్లు తెరుస్తూనే ముందు కనబడేది కంసుడే!-

ఎంత రాక్షసుడైనా కృష్ణుడికి మేనమామే

శిరిరావ్వలో నీరసంగా గంటలు వేళ్ళాడుతున్న ఆ గడియారం చూస్తుంటే సిలువకు కొట్టండిన ఏనుక్రిస్తు జ్ఞాపకం వస్తాడు... ఆ గడియారానికి 'కీ' యివ్వడం మా అత్తగారి అభిమాన పాత్రుడైన దైర్ఘ్యవరు తాత ఒక్కడికే తెలుసు. అతను ఉబ్బసం వ్యాధితో నెంకూ పదిహేనురోజులు వుండరాడు. ఇక ఆ గడియారానికి 'కీ' యిచ్చే నాడుండదు కదా? 'కీ' యిస్తుంటేనే ఒక వీన్నర గంటలు లేటుగా వడుస్తుంటుంది — 'కీ' యివ్వడం ఒక్కరోజు లేటయినా ఒక దానికి మతి పోతుంది, కాని అగిపోదు. ఆ మా అత్తగారు మెచ్చుకొనే ఆ గడియారం యొక్క గొప్ప తనం —

ఆ గడియారం గంటలు కొట్టేముందు సంగీతం పాడుతుంది దానికి 'కీ' అయిపోయిందని తెలుసుకోదానికి వీరేగురు. దాని సంగీతం తాగినవాడు పిడినట్టుంటుంది. గంటలు మత్తుగా కొడుతుంది. రెండుముళ్ళూ అంకెంపిద చూలుచూ నడుస్తాయి. అట్లాంటప్పుడు వున్నట్టుంది ఆ గడియారానికి 'విచ్చ' వాస్తుంటాయి. దైవం ఒంటిగంట చూపుతుంటుంది. ఎక్కడలే స్పీడుతో వరుసన యిరవై గంటలు కొట్టుంది. కాసేపుండి నీరసంగా అడుగొట్టి పాడుతుంటుంది.

మామూలుగా గంటలు కొట్టే ముందు పాడే సంగీతం గంటలు కొడుతూ పాడుతుంది తాలీగా దాన్ని రిపేరుకివ్వబోతే ఏ గడియారం కంపెనీవాళ్ళూ తీసుకోలా! అందరూ ఒక్క నమస్కారంపెట్టి దాన్ని మ్యూజియంలో పెట్టమన్నారు. అక్కడెందుకులే! నా ఘటం వున్నవాళ్ళూ యిక్కడే వుండనిమ్మన్నారు మా అత్తగారు.

తొలిమాట

కవి శాస్త్రక శాస్త్రమానమై ఎటువంటి వస్తువునైనా సరే ఆస్వాదయోగ్యంగా తయారవుతుందని సంస్కృతాలంకారికల మతం.

ఈ సూత్రం శానుమతి రామకృష్ణ గారికి పూర్తిగా వర్తిస్తుంది. ఆమె చేతిలో అత్తగారికి, అవకాశానికి కూడా సాహితీ గౌరవం లభించింది. మామూలుగా కథలో, నాటకాల్లో, సినిమాల్లో ఏ అత్తగార్ని మానీనా కోడంటికం పెట్టడమే అనికగారి హాసీ. శ్రీమతి శానుమతి కలం వుప్పుకుని కలగజేసుకునేదాకా సక్కువాయి అత్తగారి వరవడే కొనసాగింది. ఈ సాధారణ పాత్రనే బోరించి శానుమతిగారు ఒక క్రాంతకం అత్తగార్ని — చాలా అవబుల్ అత్తగార్ని — తయారుచేశారు. ఇందుకు ఆమెకు లోకంలోని అత్తగారందరూ కృతజ్ఞత తెలపాలి. తెలుగులో కలకాలం నిలవదగిన పాత్ర ఈ అత్తగారు.

బతే, మా ముట్టుకు మాకు, పండుటాకు వాటున వుప్పులా, చుట్టు మాటున తాబిలిలా, అత్తగారి వాటున దృశ్యా దృశ్యంగా, దర్శనీయంగా మెరిసే కోడలే యివ్వం.

-సంపాదకులు, మే 85

ఎక్కడా నయంగాని కేసుల్ని చివరకు 'హామియోపతి' వైద్యానికి వదిలినట్టు, ఇక అంతకంటే చెడదుగదా అని మా దైవరు తాతే కారు రిపేరుచేసే పనిముట్లతో ఆ గడియారం రిపేరు చేశాడు. అప్పట్నుంచీ మిగతా గడియారాలకంటే ఒకటిన్నర గంటలు లేటుగా నడవడం మొదలెట్టింది... దానిగంట సమ్ముకుని చాలాసార్లు మా

అత్తగారు అర్ధరాత్రివేళ లేచి పండ్లు తీసుకుని, పాలవాణ్ణి లేపి పాలు పిండమని చాలా గొడవా చేశారు. అప్పట్నుంచి పనివాళ్ళందరికీ ఆ గడియారం అంటే ఒక్కమంట. దాని వైపు కన్నెత్తిగూడా చూడరు. "అదేం గడియారమమ్మా? అసాయిసాన బద్దది. తీసి దిబ్బలో పారెయ్యాలిందే?" అంటారు. ఎవరెన్ని జెప్పినా మా అత్తగారు మత్రం ప్రొద్దుటే ఆ గడియారం ఒకసారి మాడకండా వెళ్ళరు. "దీని 'కీ' అయిపోయిందేవ్ ఆ ఉబ్బసం వెడవ రాలేదులావుంది... అప్పట్లు ఏకాదశి ఎప్పుడే!" అంటూ పంచాంగం ముందేసుకుచ్చున్నారు.

ఆమెకు పంచాంగం చూట్టం అంటే చాలా సరదా - పడేళ్ళ నాటి పంచాంగాలు చాలా ఆమె దగ్గరుంటాయి. తీరిక సమయంలో అన్ని పంచాంగాలూ ముందేసుకుని సుంపత్సరంలో గ్రహణం ఎవరెవరికి వుంటే అదిక మాసాలు ఎప్పుడు వచ్చింది, ఎప్పుడెప్పుడు ప్రవేశించింది, తారాజలం, చంద్రబలం మొదలయిన వాటితోబాటు బల్లెలలు కులూ, తుమ్ముల వలాలవరకూ విడవకుండా చూస్తుంటారు. దగ్గరున్న పది పంచాంగాల్లో ఒక్కొక్కసారి కొత్త పంచాంగం అనుచుని ప్రాతపంచాంగం చూస్తుంటారు... ఆ చూట్టంలో ఎట్టుండి ఏకాదశి అనుకొని ఏకాదశి రోజు ఘోచేస్తుంటారు. అలాగే పక్కంబి దొచ్చి పంచాంగమాసి బిడకి అన్నప్రాక నకి మంచిరోజు చెప్పమంటే హడావిడిలో పాత పంచాంగమాసి పంచమి శేషిగా వుండనిచెప్పి అష్టమినాడు అన్న ప్రాతపంచాంగం చేయించారు.

"అమ్మా...!" అంటూ ఇయట వాకిట్లో నుంచి ఎవరో కేకేళారు.

"ఎవర్రా అది" అంటూ మా అత్తగారు హాల్లోకొచ్చారు.

"నేనమ్మా! సాకలోజ్జి మనించెనక గడి సెల్లో వుంటుందా!"

"ఓహో! ప్రొద్దున్నే అరిచిన గడిదంటే నన్నమాట. ఊ! ఏవూరునీది?" అన్నారు ఆడబోయిన తీర్థం ఎదురైందని సంతోష పడుతున్న మా అత్తగారు.

"మనపక్కేనమ్మా..."

"అయితే ఏం యింతమారం వచ్చావ్!" చాకలివాడు కాస్త సిగ్గుపడి తలొందుకుని

చెప్పారు.

“ఎంతయినా పట్టుంలో పనిజేసేదారి ఏరు... ఆడ ఎంత రెక్కలెరు ఎక్కువైనా రాబడి గొట్టెతోకే గడమ్మా? మా సుట్టం ఒకడు ఈ పూరొచ్చి ఏదాదికూడా కాలా సీనిమాకంపె ఊల్లో పనిచేసి తెల్లారేసరికి యిల్లుగొన్నాడు” అని చాకలి చెప్తూంటే మా అత్తగారు నావైపు చూశారు.

“ఓహో! ఆట్లాగా! సరే అయితే నువ్వు గూడా ఏ కంపెజీలోనో పనిజేసి సాయం కాలాని కో యిల్లుగొన్నా... వెళ్ళిరా....” అంటూ మా అత్తగారు వెళ్ళి తిరిగారు.

“అయ్యోయ్యో! అమ్మా నే మాటసామె తకి జెప్పా... తమకాడ పనిజేయడానికనే నేనొచ్చింది... కోప్పడకండి ఏదైనా పని ప్పించండి” అంటూ సాధేయపడ్డాడు చాకలి...

“అయితే యింటిపట్టునే వుండి యింటి వస్తన్నీ చేయాలి....” అని మా అత్తగారనే సరికి చాకలివాడిగొంతులో పప్పు వెలక్కాయ పడ్డది. అయినా వేరే గత్యంలేక ఒప్పే కున్నాడు.

మర్నాడే వచ్చి పనిలో చేరమన్నారు. గాడిద అరిచింది...

మా అత్తగారు తృప్తిగా ట్టూరారు.... మర్నాడు మామూలుగా కంసంహారం మురెరు నిలబడి నమస్కరిస్తూన్న మా అత్త గారికి మంగళవాద్యం వినిపించింది.... కాని మొదటిరోజులాగా కాకుండా ఇంకెవరో కొత్తగా నేర్చుకునేవాడు గూడా సన్నాయి వాయింపడం మొదలెట్టాడు.... ఆ నేర్చుకునే వాడెవడోకాని ప్పిప్పిప్పి అంటూ శ్రుతిలో జేరకుండా అప్రశ్రుతులతో మా అత్తగారికి

మతి పోగొట్టేశాడు....

“లీ ఫీ ఫీ... ప్రొద్దుచే ఏదెక్కడ చావ రించాడే వెధవ త్రాష్టం!... అసలు ప్రకృతి తెలిసి ఈ సన్యాసికి సన్నాయి మేకం ఎందుకూ అడుక్కుతీన్నా!... అయినా నేర్చుకునే వెధవ పూరుబయటికెళ్ళి నేర్చుకో కూ...దూ!... మట్టుప్రక్కం కాపరాలండే వాళ్ళ ప్రాణాలిట్టా తియ్యకపోతే!... లక్ష ణంగా మంగళవాద్యం వినవచ్చుగదా రోజూ అనుకుంటే... బాగానేవుంది మేకం...” అంటూ చిరుబురులాట్టం మొదలెట్టారు.

బయట వాకిట్లో గాడిద అరిచింది... “చాకలివాడు వచ్చినట్టున్నాడు” అన్నాను. మా అత్తగారు బయట వాకిట్లోకెళ్ళారు. చాకలివాడికి పనులన్నీ పురమాయిస్తూండగా ఏదో టాక్సి వచ్చి ఆగింది.

పద్దెనిమిదేండ్ల పిల్ల, ఆ పిల్లతల్లి, పదేళ్ళ కుర్రాడూ దిగారు....

వాళ్ళను చూస్తూనే మా అత్తగారు ఎక్కడలేని సంతోషంతో “నువ్వంటే లం మేయా!... నేనింకా ఎవరో అనుకున్నా యిట్టా చిక్కిపోయావేమీచే! నీ కూతుర్ని గూడా తీసుకొచ్చావా! ఏడు నీ చెల్లెలు కొడు గ్గదూ” అంటూ వచ్చిన వాళ్ళను కుం ప్రశ్నించిగారు....

వాళ్ళను అంతకుముందు నేనెప్పుడూ చూడనందువల్ల నాకు పరిచయం చేశారు దూరపు బంధువులంటూ....

శ్రీకాకుళం నుంచి వచ్చారు.... ఆ అమ్మాయికి సమ్మందం ఏదో కుదిరిందట. పెళ్ళిమాపులు మద్రాసులోనే ఏర్పాటు చేసు కున్నారు.... పిల్లవాడు శ్రీకాకుళం వెళ్ళేం దుకు “లీవు” దొరకనందువల్ల ప్పినే తీసుకొచ్చారు... మా యింట్లోనే పెళ్ళి మాపులు జరిగే ఏర్పాటు చేసేశారు మా అత్త గారు....

ఆ పిల్లను చూస్తుంటే నాకు చాలా చిలి త్రంగా కనుపించింది... నోరు మూసు కున్నప్పుడు గూడా కోరల్లా బయటికొచ్చి పంకర్లు తిరిగి భయంకరంగా కనుపించే రెండు పళ్ళతో ఆ అమ్మాయి ఎలా మాట్లాడు తుంటో, ఎలా నవ్వుతుంటో నాకేం బోధ పడలేదు.

ఉండబట్టలేక మా అత్తగారికి చెప్పాను పెళ్ళిమాపులకు ముందే ఆ పిల్లని ఏ పళ్ళ దాక్తరు దగ్గరికో తీసుకెళ్ళి ఆ రెండు పళ్ళూ

“వైల్” చేయించేస్తే బాగుంటుంది... ని....

“అయ్యోయ్యో! అవధారమే అవధారం. అట్లా అనకూడదు.... ఆ పిల్ల వివరను కున్నావ్!... సాక్షాత్తు ఆ నరసింహ స్వామి వరప్రసాదం... వ్యాభిప్రకాశం, వాళ్ళ తాతపళ్ళు యిట్లాగే వుంటాయి... వాళ్ళ కులదైవం నరసింహస్వామి వాళ్ళకు ప్రత్యక్షం! ఆయన పోలికలు వాళ్ళకు తరతరాలుగా వస్తున్నాయి. వాళ్ళతా సాక్షాత్తు ఆ నరసింహావతారంలా వుండేవాని అంతా అంటారు. యింకెప్పుడూ అట్లా అనకు...” అంటూ తను లెంప లేసుకుని నున్న కూడా వేసుకోమన్నారు.... వేసుకున్నా... ..

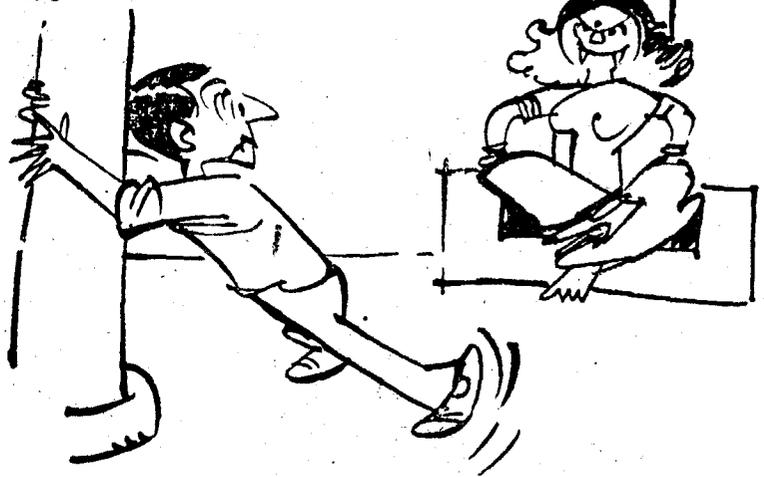
మర్నాడు సాయంకాలం పెళ్లి కూపుం కొస్తారని యిల్లు శుభ్రం చేయించడానికి కాస్త ప్రయత్నం చేసారు మా అత్తగారు. లేస్తూనే మామూలు ప్రకారం వెళ్ళి కంఠం సహారం ముందు నిలబడ్డారు. పెరటి వైపునుంచి ఆరంభం అయింది మంగళవాయిద్యం. మళ్ళీ ఆ కొత్తగా నేర్చుకొనేవాడే సరిగ్గా మల దగ్గి ర్పించి రాగ ప్రస్తారం వరక వాడిష్టం వచ్చినట్లు ఏపని తోచనివ్వకుండా చెదామడా అప్రకృతులు వాయిచి మా అత్తగారి నరాయణ కొరకడం మొదలెట్టాడు. దానికి తగ్గట్టు ప్రొద్దుటే రావలసిన పనివాడూ, కాలివాడూ యిద్దరూ రాలేదు పనికి.

“వెదవ మేళం పెరటివెనక జేరింది. రోజూ వీడిట్లాగే వాయిస్తూంటే పిచ్చిత్తి ఇల్లు

విడిచి పారిపోవలసిందే” అని మా అత్తగారు యింటాంటి గాడిద అరిచింది. దాని వెనకాలే వరసగా నాలుగు గాడిదలు అరిచాయి. మా అత్తగారి యింట్లో అదోలా అయిపోయింది.

“వెదవ గాడిదలు.... మంచిమాట అనుకున్నప్పుడు అరిచిచ్చావు. అందుకే వీటిని గాడిదలన్నారు. అయినా ఒకటికి నాలుగు గాడిదలయినాయి. ఛాళి గుంపు కూడా ఎక్కువైపట్టుంది యింటి వెనకాల” అని చిరాకు పడుతూ చాళివాణ్ణి వెంటనే రమ్మన మని కలుగు పెట్టారు. వాడింట్లో లేడన్నారు.

‘దొంగవెదవలు... ఎప్పుడు అవసరమో అప్పుడే వారు’ అని ఆమె తిడుతూ వుండగానే పనివాడు పట్టాభి దచ్చి వాకిట్లో నిలబడ్డాడు చండ్లు తుడుతుకుంటూ.

“ఏంరా! నీకేంరోగం వచ్చింది? ఇంట్లో పనివున్నప్పుడూ, బంధువులొచ్చినప్పుడూనా మీరిట్లా చేయాల్సింది!” అంటూ కేకలేశారు. పట్టాభి వెక్కి వెక్కి ఏడవడం మొదలెట్టాడు.

“చీచీ ప్రొద్దుటే వాకిట్లో కుభమా అంటూ ఏమిట్రా నీ ఏడుపూ!”

“అమ్మా! మరే! మరే!” అంటూ మళ్ళీ బావురుమన్నాడు పట్టాభి.

“చీ చీ! ఒరేయ్ నీగదూ చెప్పేడి! ఆ ఏడ్యేదేదో ఏడవకుండా ఏడువు.”

“అమ్మా! మరే మాచిన్నాన్న పోయాడు”

“ఓరి దొంగ భదవా! వుండూ” అంటూ గబగబ లోపలికెళ్ళి వద్దుపుస్తకం పట్టుకొచ్చారు.

“ఒరేయ్! నువ్వొట్టి దొంగవెదవ్వని నాకు తెలుసురా! అందుకే యీ పుస్తకంలో రాశాను గుర్తుగా... పోయిన నెలగాక ముందు నెల్లోనేగదరా మీ చిన్నాన్న పోయాడని గోడు గోడున ఏడుస్తూ మూడురోజులు వత్రాలేకుండా పోయినావ్!” అని మా అత్తగారు గుర్రుంటే పట్టాభి వెల వెల బోయాడు. వెంటనే తెప్పరిల్లి ‘ఆయన మా యింకో చిన్నాయన, ఈయన యింకో చిన్నాయన’ అన్నాడు నేల చూపులుచూస్తూ. వాడు చెప్పే చాలకంచూస్తే అసలు వాడికి చిన్నాన్నే లేదనీ, ఒకవేళ వుండినా ఎప్పుడో వచ్చిపోయి వుంటాడనీ, ఆ చచ్చినవాణ్ణి వీడికవసరం వచ్చినప్పుడల్లా చంపుతున్నాడనీ నాకు తోచింది.

